

Ярошенко Юлія

студентка

Грабовецький Олександр

старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ВІДНОСИН ТА АНАЛІЗ КЛАСИФІКАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ДОГОВОРІВ

Важливу роль у поширенні та втіленні інновацій відіграють умови, що забезпечують правове становище суб'єктів господарювання, які намагаються йти шляхом впровадження новітніх технологій.

Невід'ємною складовою є захищеність від можливих негативних наслідків, шляхом визначення загальних і особливих складових супроводжуваних договорів, забезпечуючи, уніфіковане відношення сторін до виконання взятих на себе зобов'язань. Протиріччя, що виникають у сфері зазначених суспільних відносин мають специфічні форми, а від так потребують своєрідних умов правового регулювання.

Класифікація договорів дає змогу учасникам господарсько-правових відносин легко виявити найбільш суттєві властивості договору та звертатися у практичній діяльності до такого договору, який найбільш відповідає їхнім вимогам і поставленим завданням.

Здійснення класифікації договорів дає можливість не лише виділити риси чи істотні ознаки того чи іншого договору, а й визначити його місце в системі відносин, оскільки правильно побудована класифікація сприяє систематизації не лише накопичених знань, а і забезпечує належне використання термінів, усуває неоднозначність правового застосування, а інколи й суперечливість.

Цивільний кодекс України визначає, що договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Визначення, що надаються у Законі України «Про інноваційну діяльність» обумовлює доцільність проведення предметно-об'єктивної класифікації за наступними критеріями: 1) інноваційні правовідносини у сфері науки і техніки (об'єкт знання); 2) у виробничій сфері (технології); 3) в інформаційній сфері (інформація); 4) у сфері торгівлі та послуг (бренди); 5) у сфері культури та послуг (ідеї).

Залежно від форми інноваційної діяльності, де в основі лежатиме відповідний договір на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, слід відмітити:

1. відносини з горизонтальної передачі об'єктів інновації (горизонтальний трансфер);

2. відносини з регулювання державного трансферу об'єктів інновацій (вертикальний трансфер).

Напря́м 2 «Впровадження інновацій в економіку й управління»

У межах одного типу договору можуть існувати різні види договорів. Визначити вид договору – означає виділити в межах одного договірної типу такі договори, які одночасно із загальними рисами, притаманними даному типу, містять специфічні особливості, що характеризують суб'єктів договірних правовідносин, предмет договору, підстави виникнення, зміст договірних правовідносин тощо.

Договори можна поділити на: визначені і законодавчо не врегульовані – регулюються виключно домовленістю сторін із додержанням загальних засад законодавства, а від рівня урегульованості на поймаєменовані та не поймаєменовані.

Поймаєменовані є договори які сформульовані законодавством у разі виникнення спору суд може звернутися до закону з метою встановлення відповідності і несуперечності їх змісту вимогам законодавства. Тому поймаєменовані договори можуть бути поділені на ті, що:

1. Закріплені Господарським Кодексом та іншими кодифікованими актами законодавства;
2. Закріплені поточними законами;
3. Закріплені підзаконними актами.

Не поймаєменовані договори – це така група договорів, що не отримала свого нормативно-правового регулювання та не передбачені актами законодавства, а є результатами волевиявленням їх сторін.

Окремої уваги, в контексті класифікації інноваційних договорів заслуговує визначення таких важливих складових як трансфер технології та ноу-хау.

Трансфер технології – це передача технології, що оформляється шляхом укладання між фізичними та юридичними особами двостороннього та багатостороннього договору, яким установлюється, змінюється або припиняється майнові права та обов'язки щодо технологій та її складових.

Договір про трансфер технології – це договір, укладений у письмовій формі між особами, яким належать та яким повністю чи частково передається майнові права на технологію або її складові.

Ноу-хау – це технічна, організаційна або комерційна інформація, що отримана завдяки досвіду та випробуваннями технології та її складових, яка: не є загальновідомою та легкодоступною на день укладення договору про трансфер технології; є істотною, тобто важливою та корисною для виробництва продукції, технологічного процесу та надання послуг; є визначеною, тобто описаною достатньо вичерпно, щоб можливо було перевірити її відповідність критеріям загальновідомості та істотності.

Враховуючи міжнародний досвід, можна запропонувати таку класифікацію договорів у сфері інноваційної діяльності, залежно від правових наслідків, досягнення яких прагнуть учасники відносин:

1. Договори, що направлені на створення інноваційних об'єктів інтелектуальної власності (замовлення і використання об'єкта інтелектуальної власності, виконання науково дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт).

**Міжнародна науково-практична конференція
«Виклики соціально-орієнтованої економіки в євроінтеграційних умовах»**

---

2. Договори, що направлені на надання прав на використання об'єктів інтелектуальної власності (ліцензійні, комерційної концесії).

3. Договори, що направлені на передання (відчуження) майнових прав інтелектуальної власності.

4. Договори, що направлені на забезпечення виконання основного договору.

Усі вище запропонована класифікація може доповнюватися в залежності від змін, що відбуваються і господарсько-правових відносинах у сфері здійснення інноваційних відносин.

Чинне законодавство України не передбачає спеціальних заходів захисту від недобросовісної поведінки суб'єктів господарювання в інноваційних правовідносинах. Зазначені недоліки створюють певні проблеми для суб'єктів господарювання, що володіють і впроваджують інноваційні технології, обмежують можливість реалізації та захисту їх права на таку інформацію. А від так, певної уваги потребує дослідження недоліків правового регулювання у сфері інноваційних відносин.

Проблематика інноваційного розвитку економічних відносин набула надзвичайної актуальності. Наукові дослідження в сфері інноваційного права повинні носити теоретичний та практичний характер.

По-перше, такі серйозні законодавчі пропозиції, як розробка Інноваційного кодексу України, по-друге, розробка договорів про інноваційну діяльність.

На сьогодні регулювання відносин, що складаються у зв'язку з організацією та здійсненням інноваційної діяльності здійснюється значною кількістю нормативно-правових актів. При цьому фактично правове регулювання інноваційних відносин позбавлено єдиної системної законодавчої платформи:

загальні положення правового регулювання інноваційної діяльності містяться у Господарському кодексі України; основні правила її здійснення у Законі України «Про інноваційну діяльність» та інших спеціальних законах; основним нормативним актом регулювання інноваційних відносин є Цивільний кодекс України, норми якого є нормами загальної дії.

Слід зазначити, що незважаючи на «відносну молодість» інноваційного законодавства, є наявні передумови для проведення його ревізії та систематизації. В цьому і полягає необхідність правової визначеності у правовому регулюванні відносин, що виникають у зв'язку зі створенням, розповсюдженням об'єктів права інтелектуальної власності продуктів та їх реалізацією як інновацій.

Таким чином, кодифікація інноваційного законодавства є однією з тенденцій розвитку економіки України.

Напря́м 2 «Впровадження інновацій в економіку й управління»

Серед шляхів кодифікації доцільно виділити такі три основні шляхи:

1. Врегулювання відносин, що виникають у зв'язку з організацією та здійсненням інноваційної діяльності, в межах Господарського кодексу України.

2. Проведення внутрішньогалузевої кодифікації та прийняття інноваційного Кодексу, в межах якого врегулювати лише господарсько-правові відносини, що складаються у зв'язку з організацією та здійснення інноваційної діяльності у межах національної інноваційної системи.

3. Проведення міжгалузевої кодифікації та прийняття інноваційного кодексу, нормами якого врегулювати відносини різної галузевої належності, що виникають між суб'єктами господарювання у зв'язку із розробленням, доведенням до стадії впровадження, реалізацією та комерціалізації інноваційних продуктів у межах національної інноваційної системи.

Проведення систематизації інноваційного законодавства дозволить виявити та усунути прогалини, дублювання та суперечності між положеннями правових норм різних нормативно-правових актів. Дозволить визначити та забезпечити повноту правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних з організацією та здійсненням інноваційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інноваційну діяльність»: від 04.07.2002 р., №40//ВВР України. – 2002. - №36. – ст.266

2. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»// ВВР України. - №45. – ст.434

4. Господарський кодекс України // ВВР України. – 2003. - №18, №19 – 20, №21 – 22. – ст.144

5. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. /Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.

6. Тверезенко О.О. Класифікація договорів і сфері інтелектуальної власності/ Тверезенко О.О. // Приватне право і підприємництво. – 2011. - №10. – с.119